

meander - názov podľa rieky Maiandros v *Malej Ázii* s početnými zákrutami; pásový ornament z pravouhlo lomenej čiary; obľý variant - *meander špirálový/bežiaca vlna/bežiaci pes, morská vlna*;

Baleka: geometrický ornament, v základnej podobe *meander zalamovaný* tvorený jednou linkou; zložitejším variantom je meander tvorený zo viacerých línií, niekedy zložitá prepletaná, variabilný v detailoch aj proporciách, komponovaný vpravo aj vľavo alebo diagonálne zaklonený; ďalším typom je meander, ktorého prvky sú k sebe zrkadlovo radené; ďalším základným typom je *meander špirálový/bežiaca vlna/bežiaci pes*, zo ktorého vznikol *meander morská vlna/prepadávajúca morská vlna*; meander vo svojej zalamovanej aj obľej podobe tvorí základ meandrovitých ornamentov Ázie, Afriky, Európy aj Ameriky

pozri *zem* (Baleka); *fikellura* (Beliana)

<http://de.wikipedia.org/wiki/Fries>

meander špirálový - špirálový meander

meander zalamovaný - základný typ meandru s ostrými, pravouhlo zalomenými hranami; tvorený jednou linkou

Maliar Brygos: Dionýzos a Satyr (antická miska, 480 pr.Kr.)

Pan a Hamadryáda (opus barbaricum, Pompeje)

mecenáš - 1. *Maecenas*

2. podporovateľ umenia a vied; názov vzťahovaný najmä na súkromného ale často aj verejného podporovateľa umenia, prípadne objednávateľa (mecenášstvo považované aj za formu umeleckej objednávky); mecenášstvo tesne späté so *zberateľstvom* a osobnosťou zberateľa: *pergamský* kráľ Eumenes II. (263-241 pr.Kr.), *franský* kráľ *Karol Veľký* (747-814), Jean de France vojvoda z Berry (pozri *padelok*, *Prebohaté hodinky vojvodu z Berry*), rímsko-nemecký cisár Hendrich III. (1017-1056; pozri *apoštol Ondrej*), florentskí bankári z čias nástupu *renesancie* Cosimo (*Accademia Platonika* vo Florencii) a Lorenzo *Medicejovci* (14.-16.st.; pozri *Galleria degli Uffizi*), mantovský a ferrarský vojvoda Borso d'Este, nemecký humanista W. Pirckerheimer (1470-1530), nemecký cisár a český kráľ Rudolf II. (1552-1612; pozri *rudolfínske zbierky*); mecenášom barbizoncov a impresionistov bol napr. Paul Gachet (lekár Vincenta van Gogha) a galerista Paul Durand-Ruel; v súčasnosti mecenášstvo nadobúda nové podoby: súťaže, štipendiá, nadácie, umelecké ceny, nákupy do zbierok > mecenášmi - sponzormi stále častejšie inštitúcie: mestá, *galérie*, nadácie; napriek tomu mecenáš ako vyhranená osobnosť si udržiava svoje významné postavenie ako myšlienkový a názorový podporovateľ: ruský obchodník P.M. *Treťjakov* (podporovateľ najmä *Peredvižnikov*, od 1856 budovanie obrazovej zbierky s cieľom vytvoriť ruskú národnú galériu, 1892 ju venoval Moskve: *Treťjakovská galéria*), český politik a priemyselník V. *Kramář* (1860-1937), ruský textilný priemyselník I. *Morozov* (pozri *umelecký obchod*), americká galeristka a zberateľka Peggy *Guggenheimová* (1898-1979; *The Solomon R. Guggenheim-Museum* v New Yorku vlastní jednu z najvýznamnejších zbierok moderného umenia), český architekt J. *Hlávka* (1831-1908), nemecký historik umenia, priemyselník a zberateľ P. *Ludwig* (1925-1966); pozri *skupina Společnost vlasteneckých přátel umění*; porovnaj *donátor*, *objednávateľ*; L. *Chéron*

Cumming; do 19. storočia, rozvoja *galérií* a siete obchodníkov s obrazmi (pozri *umelecký obchod*) veľké umelecké diela vznikali väčšinou na objednávku mecenášov - priaznivcov a podporovateľov umenia, ktorý často určili presné podmienky vrátane námetu a podoby diela; hlavnými mecenášmi stredoveku boli katolícka cirkev a európske kráľovské dvory; umelci začali vnášať do diel svoje predstavy až po hnutí *romantizmu* začiatkom 19. storočia, keď sa povýšila úloha umelca ako jedinečnej tvorivej osobnosti

Meckenem Israhel van - (†1503); tiež známy ako Israhel van Meckenem Mladší; nemecký grafik a zlatník, snáď holandského pôvodu; bol najplodnejším rytcem 15. st. a mal dôležité miesto medzi starými tlačiarskymi majstrami; bol aktívny od 1465 do svojej smrti

<https://www.google.sk/webhp?sourceid=chrome-instant&ion=1&ie=UTF-8#output=search&scient=psy->

[ab&q=meckenem%20israhel%20van%20the%20younger&oq=&gs_l=&pbx=1&fp=e5047bab524f58dd&ion=1&bav=on.2.or.r_qf.&bvm=bv.48340889.d.Yms&biw=1858&bih=995](http://en.wikipedia.org/wiki/Israhel_van_Meckenem)
http://en.wikipedia.org/wiki/Israhel_van_Meckenem

I. van Meckenem podľa M. Schongauera: Grif (1465-1500)

I. van Meckenem: Hráč na flautu (detail)

I. van Meckenem ml.: Ježiš pred Kaifášom (rytina, neskoré 15.st.)

I. van Meckenem ml.: Ježiš diskutuje so zákonníkmi (15.-16.st.)

meč - lat. gladius (pozri *gladiátor*)

<http://de.wikipedia.org/wiki/Breitschwert>

<http://it.wikipedia.org/wiki/Spadona>

http://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%90%D0%B1%D0%BE%D1%80%D0%B4%D0%B0%D0%B6%D0%BD%D1%8B%D0%B9_%D0%BF%D0%B0%D0%BB%D0%B0%D1%88

http://it.wikipedia.org/wiki/Spada_da_caccia

https://www.google.sk/search?q=cinquedeas+dagger&espv=2&biw=1856&bih=995&tbn=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ved=0ahUKEwjK16i5oLjMAhXKPBQKHU8KBt0QsAQIHA#tbn=isch&tbs=rimg%3ACQAKprxrWxaMIjhDqoDPz5k9bnUVj5wpqNxqa6f1x5Ho-N-r0NbwdanL_16YdxVU-eYqFkID0X_1lalWUN_1klenS8yYioSCUOqgM_1PmT1uEbj8pGgrZvlfKhIJdRWPnCmo3GoR-atAdL1-8MQqEglrp_1XHkej43xGbEJZPnYi5ryoSCavQ1vB1qcv_1EVv0mfY9a7cUKhIJph3FVT55ioUR3_1rKCuthhvQqEgmQgPRf-VqVZRGGAAnIq4VqfECoSCQ3-SV6dLzJiEQQYKH-hUd3t&q=cinquedeas%20dagger&imgsrc=r9Kb-r1OR7vP3M%3A

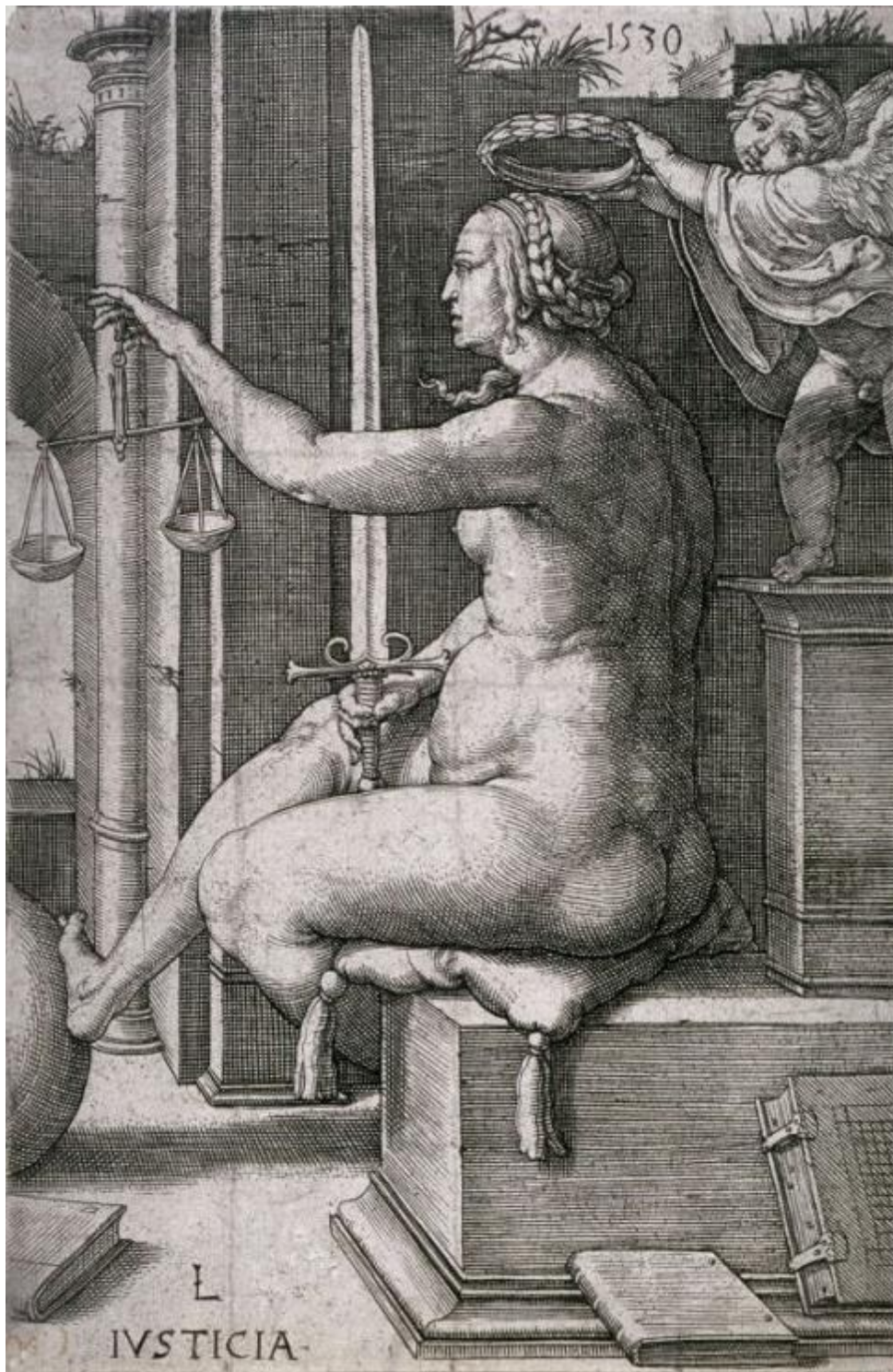
1. bodná a sečná *zbraň* s obojstranne nabrúsenou čepeľou; medzi čepeľou a rukojeťou vkladaná záštita; prvé meče z *bronzu*, v staroveku krátke, v stredoveku až 1m dlhé; v 16.storočí zatlačený *palašom* a *šablou*; ďalej sa udržiaval meč ceremoniálny a obojručný (zbraň lancnechtov); pozri *štýl krásnych mečov*, *akinakes*, *liptovský meč*; *kord*, *jatagan*, *karabela*, *schiacona*, *spatha*, *šaršoun*, *rapier*, *claymore*, *meč dvojručný*, *katzbalger*; *žezlo šťastia*; *Exalibur*
2. *atribút*: *apoštol Jakub Starší*, *apoštol Pavol*, *Katarína z Alexandrie*, *Anežka*, *apoštol Peter* (pozri *Agónia v Getsematskej záhrade*), *apoštol Matúš*; *Aržuna/Arjuna*; pozri *atribúty*, *symboly*, *alegérie a prirovnania*; *Bes*

Eurotelevízia: klasický európsky meč mal krížovú rukoväť a rovnú čepeľ, ktorou prechádzal jeden alebo viac žliabkov; dlho sa tradovalo, že tento žliabok mal lepšie odvádzať krv súpera, ale v skutočnosti slúžil na spevnenie a odľahčenie čepele

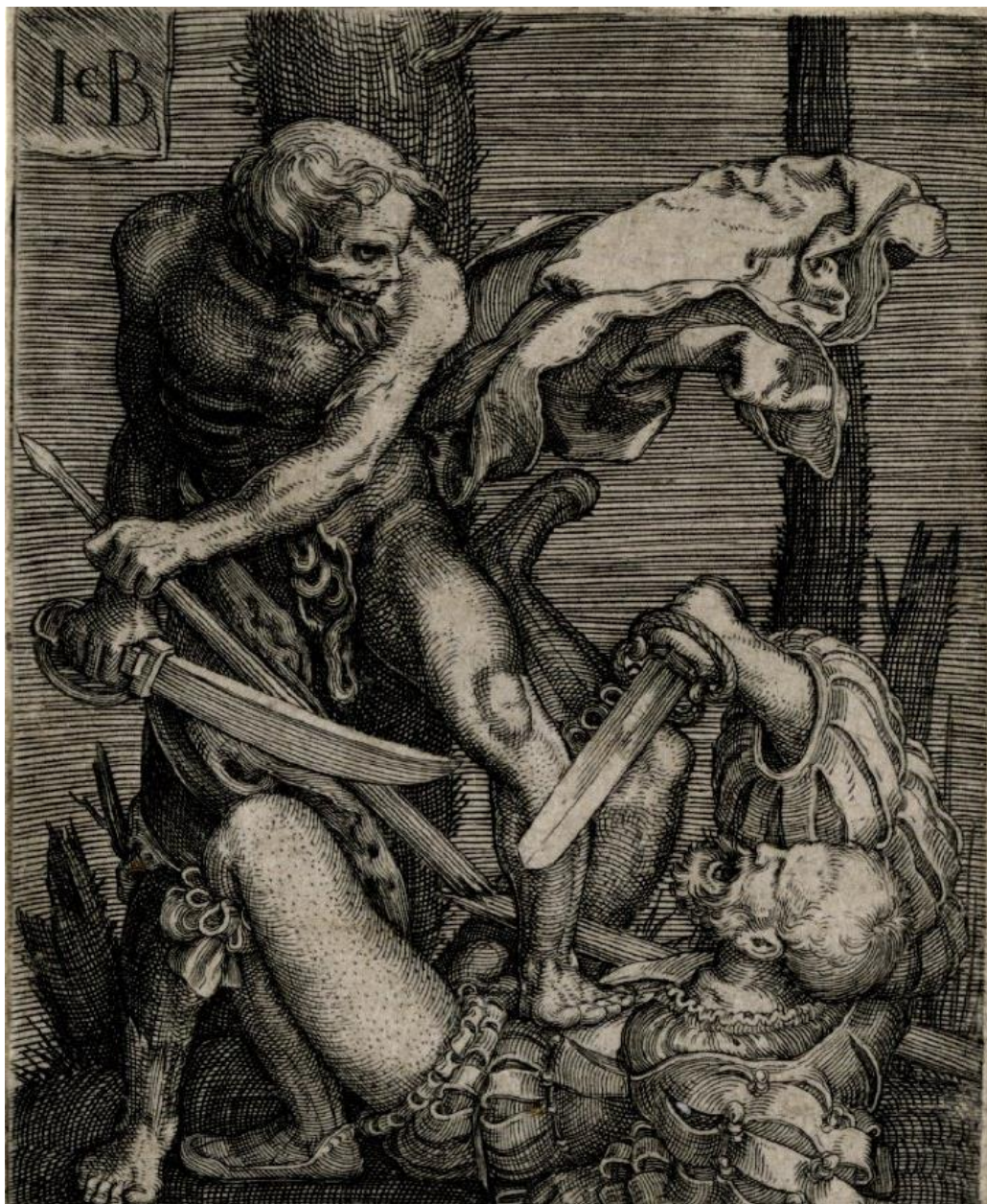
Malá čl. encyklopédia v súvislosti s heslom *karusel*: 1.slávnostná prehliadka *jazdeckého* umenia
šľachty: zasahovanie cieľa *kopijou* alebo mečom pri plnej rýchlosti

[http://it.wikipedia.org/wiki/Spada_\(arma\)](http://it.wikipedia.org/wiki/Spada_(arma))

<http://it.wikipedia.org/wiki/Panoplia>

L. van Leyden: Justicia (lept zlo série Sedem cností, 1530)

J. Binck (tlač): Smrt' zabíja vojaka (rytina, tanec smrti, 1520-1561)

H. Lützelburger podľa návrhu U. Grafa: Dvaja žoldnieri a žena so smrťou na strome (memento mori, 1524)

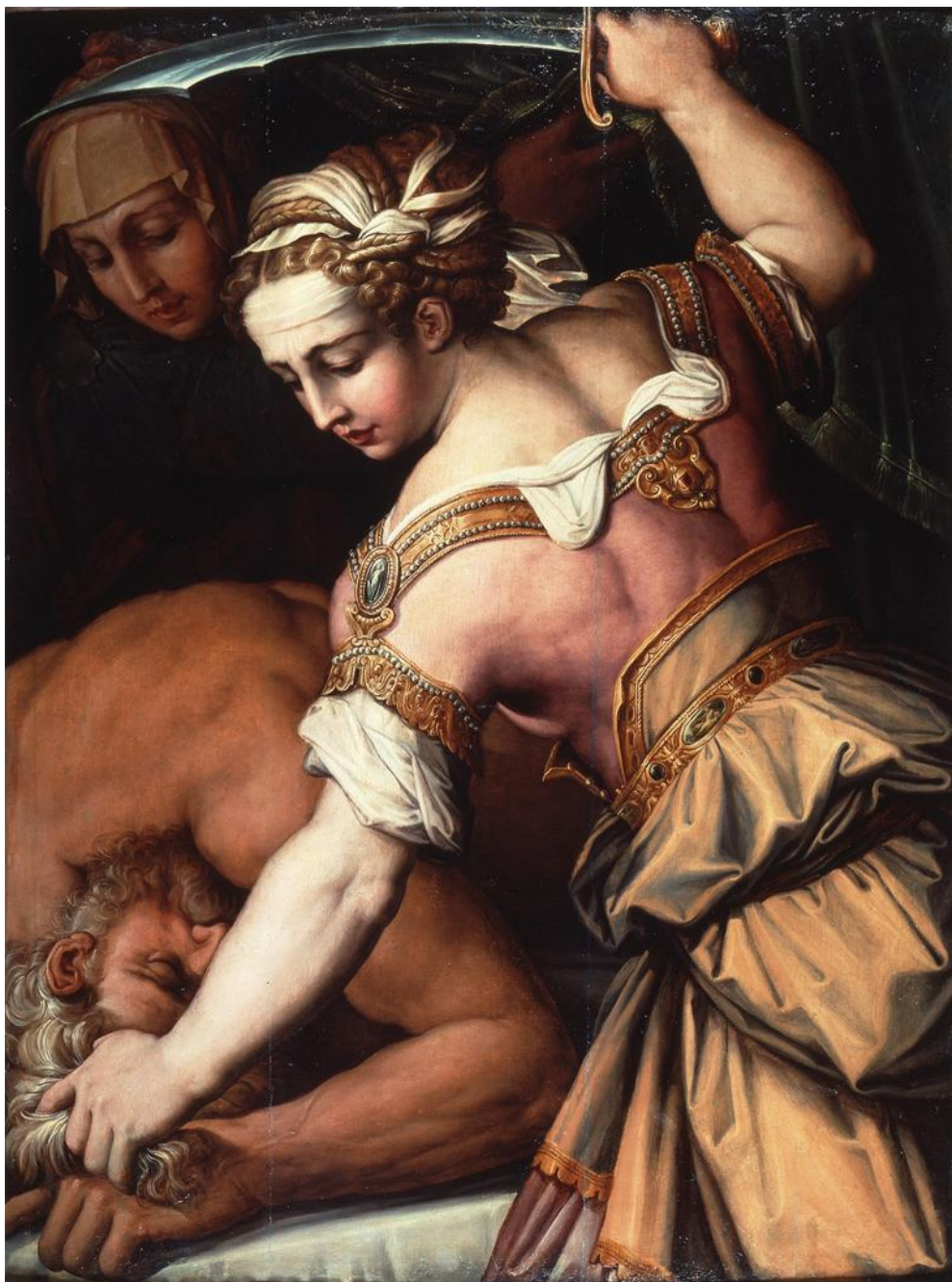
Ch. Weigel st.: Výrobca mečov (medirytina, 1698)

V. de Boulogne: Judita (1625)

N. Coypel: Vzkriesenie (1700)

G. Vasari: Judita a Holofernes (16.st.)

meč Atilov - *Atilov meč*

meč dvojručný - Eurotelevízia: zavedený krátko po vynálezu strelných zbraní ako výzbroj žoldnierskych vojsk; podobným druhom je typ škótsky *claymore* 16.-17.st.; súčasne k dvojručným mečom vzniká krátky *lancknechtský* meč *katzbalger*; pozri *meč*

meč ceremoniálny - pozri *tači*

meč dvorný - pozri *čisakatana/čisa katana*

meč japonský - [www: rozsiachla](http://www.rozsiachla.sk) skupina zbraní s pestrosťou čepeľi a záštit; jeden zo symbolom cisára; výsada nosiť meč priznaná *samurajom*; okolo meča vznikla zložitá *etiketa*, ktorá presne určovala spôsob nosenia, jeho udržiavanie, ukladanie v dome a vôbec každú činnosť s ním spojenú; japonský meč prešiel dlhým vývojom, preto existuje veľa druhov, dlhý meč *katana* a krátky meč *wakizaši*, ktoré spolu tvoria súpravu *Daišó*; katana a wakizaši majú podobný tvar, líšia sa predovšetkým dĺžkou; tradične bola dvojica mečov nosená zasunutá za pásom; každý prvok čepele a vôbec celej konštrukcie meča má svoje japonské pomenovanie; na čepeľi je tradične takýchto prvkov 17, súprava meča je tvorená 7 prvkami a pošva štyrmi; každý z prvkov môže mať desiatky foriem

a štýlov, ktoré sú dôsledne rozpracované, čo umožňuje presný popis zbrane, podľa ktorého dokáže znalec presne určiť konkrétnu zbraň; pozri *tači*, *čisakatana/čisa katana*, *nodači/džindači*, *tanto*
meč katovský/popravný – nie je zbraň ale nástroj na vykonávanie *popráv*; mečom stínali predovšetkým šľachticov, obyčajných ľudí popravovali sekerou; meč popravný (čes. popravčí) mal často úpravy, ktoré znemožňovali použitie v boji; pozri *sťatie*, *trest smrti*

Majster Meßkirch: Johannes a Paul s katovským mečom a palmovou vetvou (1535)

meč liptovský - liptovský meč

meč obranný - *japonský meč* typu *mamorigatana*

meč ohnivý/plamenný - plamenný meč *archanjela Michaela* z výjavu Vyhnania Adama a Evy z raja; držia ho aj *cherubíni* v úlohe strážcov raja; pozri *anjel* (Biedermannn)

meč popravný - *meč katovský*

meč samosek - rus. Меч самосек; alebo (v príbehoch, v ktorých je tento meč skrytý pod skalou alebo pod dubom, aby ho objavil hrdina ako je Bogatyr) sa nazýva Меч-кладенец/meč kladenec – „Skrytý meč“ (od slovanského клад/klad – „poklad či položiť“); alebo (v „Príbehu o meste Babylonu“) Аспид-змея/Aspij zmej; názov zbrane (meča) niekoľkých hrdinov z ruského folklóru (pozri *byliny*); môže byť magický a vlastníkovi dáva schopnosť neporaziteľnosti; vykoval ho Agrico, syn biblického krutovládneho kráľa *Herodesa*; podľa legendy meč vyžaroval v tme modrasté svetlo a mal nadprirodzené vlastnosti: rozsekal na kúsky akékoľvek vojenské brnenie; ako sa ocitol Agricov meč v rukách ruských bohatierov sa nevie; v eposoch existujú len príbehy o tom,

ako meč samosek hrdinovia dostali od hrdinu Svjatogora alebo ho našli v hlbkej jaskyni; pozri *slovanská mytológia*

<https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%9C%D0%B5%D1%87-%D0%BA%D0%BB%D0%B0%D0%B4%D0%B5%D0%BD%D0%B5%D1%86>

V. M. Vasnetsov: Dobryňa Nikitič (detail obrazu Bohatieri, 1898)

meč samurajský - *samurajský meč*
meče fiktívne - *fiktívne meče*
meče japonské - *japonské meče*
meče mytologické - *mytologické meče*
mečiari - pozri *zbrojárstvo; Völundr*

<https://en.wikipedia.org/wiki/Category:Swordsmiths>
<https://en.wikipedia.org/wiki/Bladesmith>

med - Becker v súvislosti s heslom *víno*: víno spolu s medom bolo pre starých Grékov tiež obrazom nápoja *nesmrteľnosti*

Biedermann v súvislosti s heslom *včela*: sladkosť medu symbolizovala sladkú výrečnosť sv. Ambróza a Jána Zlatoústeho; pozri *atribúty, symboly, alegórie a prirovnania*

www v súvislosti s heslom *génium*: géniom sa ako dary prinášali plásty medu

-v súvislosti s heslom *veky ľudstva*: v *Zlatom veku ľudstva* človek žil v stave pôvodnej nevinnosti, v harmónii so svojimi blíznymi aj zvieratami; neobrábal pôdu a jeho nároky uspokojovala príroda (zbieral bobule, žalude a jedol med stekajúci z dubov); vládcom bol rímsky boh Saturnus; zobrazovaná krajina so stromami, riekami a vzdialenými horami; muži a ženy spoločne zberajú ovocie, hrajú si alebo ležia v tráve medzi krotkými zvieratami a vtákmi; jedia a pijú z mušlí, ktoré im slúžia ako misky; objavuje sa niekedy aj *Kupido*, ako kradne med

-v súvislosti s heslom *Kerberos*: prichádzajúcich do *Hádesova* príbytku vítal, ale zabráňoval im vrátiť sa späť; z *podsvetia* bol vyvedený iba raz *Héraklom*, na príkaz mykénskeho kráľa *Eurysthea*, ako posledná 12. úloha (pozri *dodekathlos*); *Sibyla Deiofoba* sprevádzajúca *Aenea* uspala Kerbera medovníkovým koláčom (*Vergílius*)

-med nesmel chýbať na stredovekých svadbách, lebo sa verilo, že posilňuje sexuálne libido a navyše sa chápal ako symbol lásky a múdrosti, ktorý by v manželstve nemali chýbať; pozri *atribúty, symboly, alegórie a prirovnania*

pozri *zlatý vek ľudstva*; *medový doktor*; *akvarelové pojidlo na báze medu*; *medovník*, *medový doktor*

meď - gréc. chalkos; červenavý, pomerne mäkký ťažný kov využívaný už v dobe bronzovej (presnejšie pozri chronológiu: *eneolit/ doba medená/chalkolit*; v grafike umeleckej používaný na výrobu *štočkov* v technike *medirytu* alebo *leptu* (pozri *kupro, kuprotypia*)

www: historický termín pre meď je *aes cuprum*

www v súvislosti s heslom *farby Egyptanov*: ako zelená farba slúžili rôzne zmesi oxidov medi a železa s kremeňom a vápencom; najčastejšie sa ako ich základ používal zelený minerál *chryzokol* $\text{Cu}_4\text{H}_4[(\text{OH})_8/\text{Si}_4\text{O}_{10}]$; jeho chemický vzorec sa niekedy uvádza aj vo forme $\text{uSiO}_3 \cdot n\text{H}_2\text{O} + \text{Cu}_2\text{CO}_3(\text{OH})^2 + \text{CuCO}_3(\text{OH})^2$, alebo *malachit*

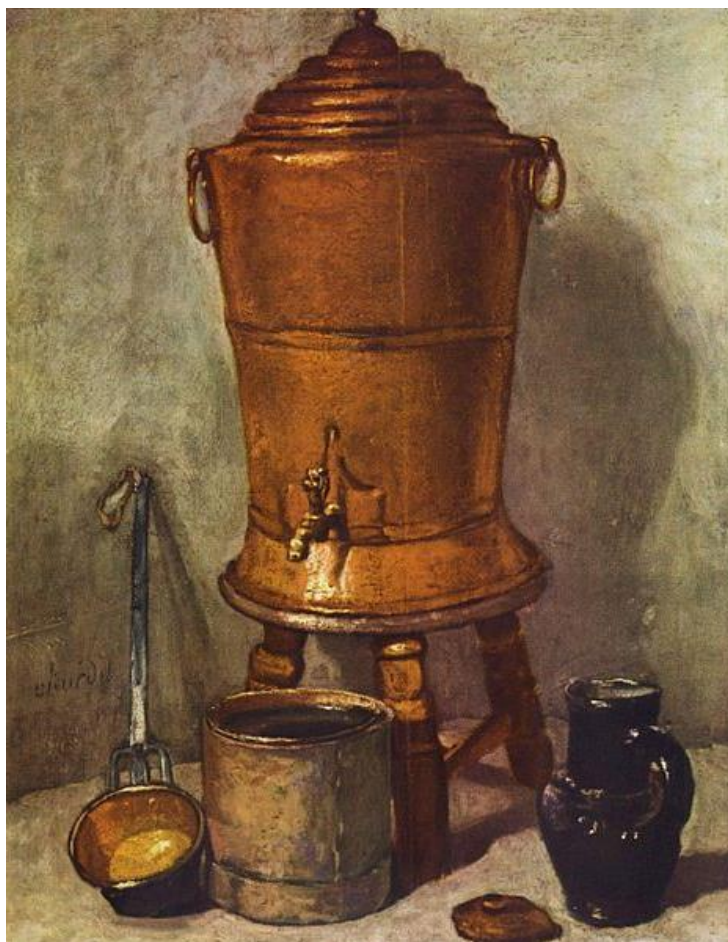
pozri *kov, odlievanie kovov, farebné kovy, aes grave, pakfong; kníhtlač čínska; bronz, bronz berýliový, bronz hliníkový, bronz fosforový, bronz kadmiový, bronz mincový, bronz sochársky, bronz strojový; chalkografia; chalkos; champlevé; chrysocolla, chryzokol; stymfalské vtáky*

L. E. Melendez: Zátišie (bodegón, 1770)

L. E. Melendez: Zátišie s ustricami, cesnakom, vajcami a džbánom (bodegón, 1772)

J.-B. S. Chardin: Medená nádrž (1735)

J.-B. S. Chardin: Zátišie so zavesenou morkou (18.st.)

A. Anker: Zátišie s časovým servisom (1910)

medaila - z tal. *metaglia*; *minca* v tvare obojstranného plytkého *reliéfu*; z *kovu* (odlievaná alebo razená, tepaná, rezaná, lisovaná), z *porcelánu*; rozkvet v *renesancii* (Pisanelo); odlišuje sa od prevažne štvorhrannej, iba z jednej strany zdobenej *plakety*; užívané od *antiky* na oslavu významných osobností a udalostí (rímska antika: 900.výročie založenie *Ríma*)

Baleka: dvojstranný *nízky reliéf*; pôvodne odlievaná, rytá, tepaná, od 16.st. razená, od 19.st. aj zhotovovaná *galvanoplasticky*; v súčasnosti aj z plastických hmôt; jej cieľom je upomínať na osobnosť alebo udalosť, ale mala aj *magickú* a *ochrannú/apotropejskú* úlohu (*medaila svätoturajská*); medaily zvyčajne kruhové alebo oválne, ich *avers* aj *revers* má *nízky reliéf: portrét* (zvyčajne z profilu), výjav alebo nápis; jeden z vrcholov počas renesancie (A.Pisano/Pissanello, M.de Pasti, V.Belli, B.Cellini, L.Leoni); v 18.st. sa ako *histoire métallique* stala propagačným prostriedkom *baroka*; významní francúzski medailéri: P.J.Davis, A.Dupré, D.Dupuis ad.; aj v súčasnosti si podržala svoju umeleckú hodnotu (O.Španiel, Zd.Přikryl); za medailu považovaná aj *pamätná minca*, ktorá nie je peňažným obeživom

pozri *agnusek*, *Agnus Dei*, *brakeát*; *legenda 2*; *plaketa*

Lutherova medaila (averz a reverz, 1521)

Medaila s reliéfom architekta J. Androuet du Cerceau (16.st.)

R. Pribiš: Medaila k insígniám prorektora Vysokej školy výtvarných umení v Bratislave
R. Pribiš: Pedagogická fakulta Univerzity P.J.Šafárika - ustan. vl. nar. r.1959

L. Snopek: Chemicko-Technologická fakulta SVŠT v Bratislave

L. Snopek: Stavebná fakulta SVŠT v Bratislave

medaila konsekračná - konsekračná medaila

medaila svätajurajská - medaila s vyobrazením svätého Juraja, s ochrannou úlohou; pozri *apotropajný medailéri* -

<http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Medallists>

medailéri českí - českí medailéri

medailéri holandskí - holandskí medailéri

medailéri maďarskí - maďarskí medailéri

medailéri podľa národnosti -

http://it.wikipedia.org/wiki/Categoria:Medaglisti_per_nazionalità

http://ru.wikipedia.org/wiki/Категория:Медальеры_по_странам

<http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Medallists>

http://nl.wikipedia.org/wiki/Categorie:Medailleur_naar_nationaliteit

medailéri slovenskí - slovenskí medailéri

medailéri talianskí - talianskí medailéri

medailérsky úžitkový bronz - bronz úžitkový medailérsky

medailérstvo - v *sochárstve* v širšom význame odbor zaoberajúci sa tvorbou *medailí* a *plakiet*, tj. *reliefom nízkym* a *glyptickým*, prípadne technológiou ich zhotovenia: *liatím*, *rytím*, *razbou*, *galvanoplastikou*

medailón - franc. *medaillon* – „veľká medaila“

1. *plastická výzdoba* v tvare *kruhového* alebo *oválneho* terča vyplneného *sochárskou dekoráciou* alebo *maľbou*, zvyčajne *figurálnou*; miestňované s *ozdobným* alebo *informatívnym (heraldickým)* zámerom *medailón* určený na *ozdobu architektúry* (múry, *piliere*, *oblúky*, *dvere*, *náhrobky*, *portály*), *náhrobkov* a *predmetov umeleckých remesiel (nábytok)*; *medaillon* už v *rímskej antike* (pozri bod 2.), ovplyvnil *barbarské umenie raného stredoveku*; obľúbený najmä v *renesancii*; pozri *enkolpion*

2. *medaillon* už v *rímskej antike* v *službách cisárskej imperátorskej propagandy*; *rímski žoldnieri (barbari)* dostávali *medailu* ako *odmenu* za *svoje služby* aj ako *pripomienku moci Rímskej ríše*; *antická zlatá*, *strieborná* alebo *bronzová umelecky spracovaná pamätná minca z rímskej doby*, ktorá mohla slúžiť aj ako *platidlo*; s *plastickým portrétom* a *nápisom*; *rímske medailóny* ovplyvnili *barbarské umenie* (pozri *barbarské umenie raného stredoveku*), napr. *brakeáty nordické/škandinávске brakeáty*

3. *šperk* z *drahých kovov* v tvare *retiazkového prívesku*, často s *miniaturou* alebo *relikviou*; *kruhovitého*, *oválneho*, *srdcovitého* a *iného tvaru*, s *maľovanou*, *reliefnou* alebo *fotografickou podobiznou*, v prípade *uzatvárateľného puzdra* do *medailónu* *vkladaná* aj *drobná vecná pamiatka* (prameň vlasov ap.); *medailónové prívesky* sa objavujú od *15.st.* a v *rozdielnej miere* sa *udržiavajú* aj v *súčasnom umení* a *umeleckom remesle*, napr. ako *súčasť náhrdelníku*; pozri *zlatníctvo*, *intaglia*

<http://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%9C%D0%B5%D0%B4%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BE%D0%BD>

Amor a Psyche s medailónom zosnulého, rohom hojnosti a orlom (fragment rímskeho sarkofágu, zač. 4.st.)

Autor neuvedený: Medailón maliara, sochára a architekta Orcagna (fasáda Kunsthalle, Hamburg)

J. Limosin I. : Portrét mladého Ľudovíta XIII. (šperk, emailová maľba, 1615)

G. Bernardi: Trest Titya (šperk, intaglia v krištále, 16.st.)

Medard - kresťanský svätec a mučeník; jeho atribútom je orol

meddah - typ tureckého divadla, divadlo jedného herca

Médea - gréc. Médeia; v gréckej mytológii dcéra kolchidského kráľa *Aieta* (pôvodne zrejme uctievaná ako bohyňa, neskoršie považovaná za čarodejku; pozri *nahota*); sestra *Apsyrtu*, ktorá sa zamilovala do *Iásona*, vodcu *Argonautov* (pozri *Talós*), keď bola na príkaz *Héry* a *Afrodite*, chrániacich *Iasona*, zasiahnutá *Erosovým* šípom; Médea dala *Iasonovi* čarovnú masť, ktorá ho učinila nezraniteľným (pozri *dračia siatba 2*); poradila mu akými čiarami privolať na pomoc bohyňu *Hekate*, ďalej poradila hodiť medzi vojakov kameň, o ktorý sa pobijú medzi sebou a *Iason* ich potom ľahšie premôže, poradila mu aj vodou zo studne *Áreovho hája* pokropiť hada, strážiaceho zlaté rúno, takže zaspal; z vďačnosti jej *Iason* ponúkol manželstvo a ona s ním nastúpila na loď *Argo*; keď ich dostihlo vojsko *Aiéta* pod velením Medeinho brata *Apsyrtu*, nakoľko *Aitetos* sa nemienil vzdať *zlatého rúna* napriek tomu, že *Iason* splnil úlohy; Médea vylákala brata do chrámu na opustenom ostrove, kde ho *Iason* zabil; rozsekané telo rozsekali počas úteku po kúskoch do mora, aby zdržali otca v prenasledovaní *Argonautov*, keď lovil časti synovho tela z mora; po dlhej plavbe sa vrátili do *Iolku*, kde sa *Iason* nakoniec po dlhšom otáľaní s *Medeou* zosobášil; keď napriek sľubom *Peliás* nechcel odovzdať *Iasonovi* vládu nad *Iolkou*, pomohla manželovi čarami: pomocou čarovného nápoja vrátila mladosť *Iasonovmu* otcovi *Aiétovi*, prehovorila *Peliasove* dcéry, aby podrezali otca, že mu naleje dožil namiesto starej krvi rovnaký omladzujúci nápoj, ale namiesto toho ho nechala vykrvacať; tým vyvolala pomstu *Peliasovho* syna *Akasta*, ktorý obidvoch vyhnal a *Iason* nikdy nezískal moc nad *Iolkou*; útočisko im poskytol korintský kráľ *Kreón*; tu Médea porodila *Iasonovi* dvoch synov *Nermera* a *Feretesa*; ťažiadostivý *Iason* však túžil po vláde a keď sa doň zaľúbila *Kreonova* dcéra *Glauka/Kreusa*, požiadal Médeu, aby mu nestála v ceste; pomstichtivá *Medea* zabila *Kreóna*, *Glauku* (dala jej svadobné rúcho, ktoré na *Glauke* vzplanulo a zapálilo aj kráľovský palác) a aj svojich dvoch synov (podľa inej verzie boli zabíjajúci Korintskými),

iba Iasona ušetrila, aby zomrel od žiaľu; sama prchla na voze tiahnutom drakmi/okřídlenými hadmi (ktorých jej poslal *Hélios*) do Atén ku kráľovi *Aigeovi*, odkiaľ bola neskoršie vyhnaná *Théseom* (pokúsila sa ho otráviť pohárom vína) a vrátila sa do *Kolchidy*, kde zabila *Persea* a dosadila späť na trón svojho otca; motív spracovaný v Euripidovej tragédii *Médea* (431 pr.Kr.), Senecovej tragédii *Médea* (pol.1.st.pr.Kr.); pôsobivú povest' preberá stredovek zásluhou Ovidiových *Metamorfóz*; novovek na Médee zdôrazňoval diabolský a čarodejnicky prvok, zradu a pomstu (Veronese, Rembrandt, Poussin), ale aj túžbu a clivotu (Delacroix), v *symbolizme* vnútornú drámu duše (J. W. Waterhouse, A. Mucha)

Zamarovský v súvislosti s heslom *Theseus*: keď sa Theseus dostal do *Atén*, jeho otec bol už starý a svojho syna nespoznal; spoznala ho však čarodejnica Medeia, ktorá opantala kráľa sľubmi, že ak sa s ňou ožení, urobí ho opäť mladým; z obáv pred Theseom prehovorila starého kráľa Aigea, aby syn otrávil; pri hostine kráľ zazrel Theseov meč a spoznal svoj dar, pozrel mu na nohy a spoznal svoje sandále; vyhnal Medeiu s kľatbou a ustanovil Thesea ako svojho nástupcu

<http://cs.wikipedia.org/wiki/M%C3%A9dea>

<http://it.wikipedia.org/wiki/Euripide>

http://www.webumenia.sk/dielo/SVK:GNZ.G_1187

<https://www.google.sk/search?q=medea&espv=2&biw=1855&bih=995&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ei=KtuBVdrdM8SBU-7UgcAD&ved=0CB4QsAQ>

Medea (rímska freska, Herculaneum, 1.st.)

G. Bonasone: Jáson a Medea (rytina, 16.st.)

R. Boyvin podľa L. Thiry: Medea zabíja svojho brata Apsyrta a hádže kusy jeho tela cez palubu (rytina z cyklu Príbeh Jásona a zlatého rúna , 16.st.)

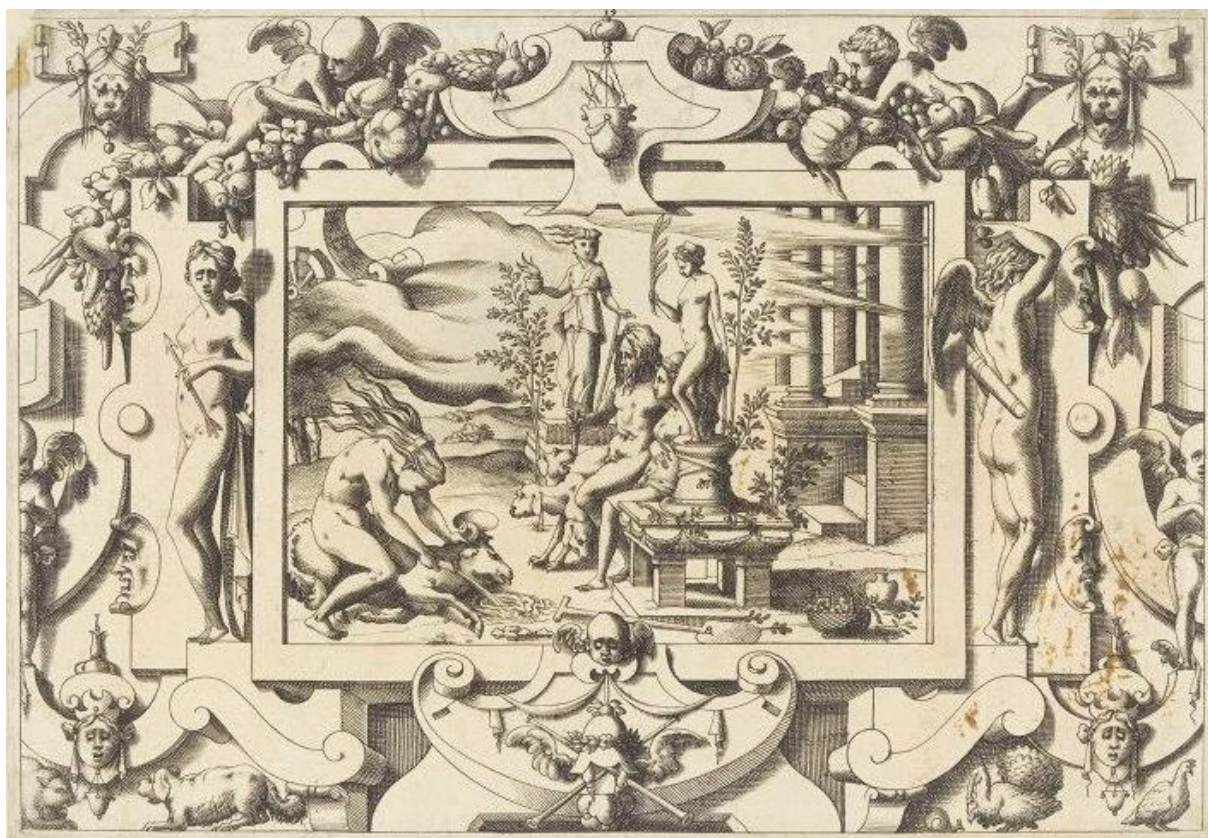
R. Boyvin podľa L. Thiry: Zaklínanie Medey (rytina z cyklu Príbeh Jásona a zlatého rúna , 16.st.)

R. Boyvin podľa L. Thiryho: Medea nalieva omladzujúci elixír nad Jásona (rytina z cyklu Príbeh Jásona a zlatého rúna, 1563)

R. Boyvin podľa L. Thiryho: Jason a Medea pred kráľom Peliasom a Argonauti (rytina z cyklu Príbeh Jásona a zlatého rúna, 1563)

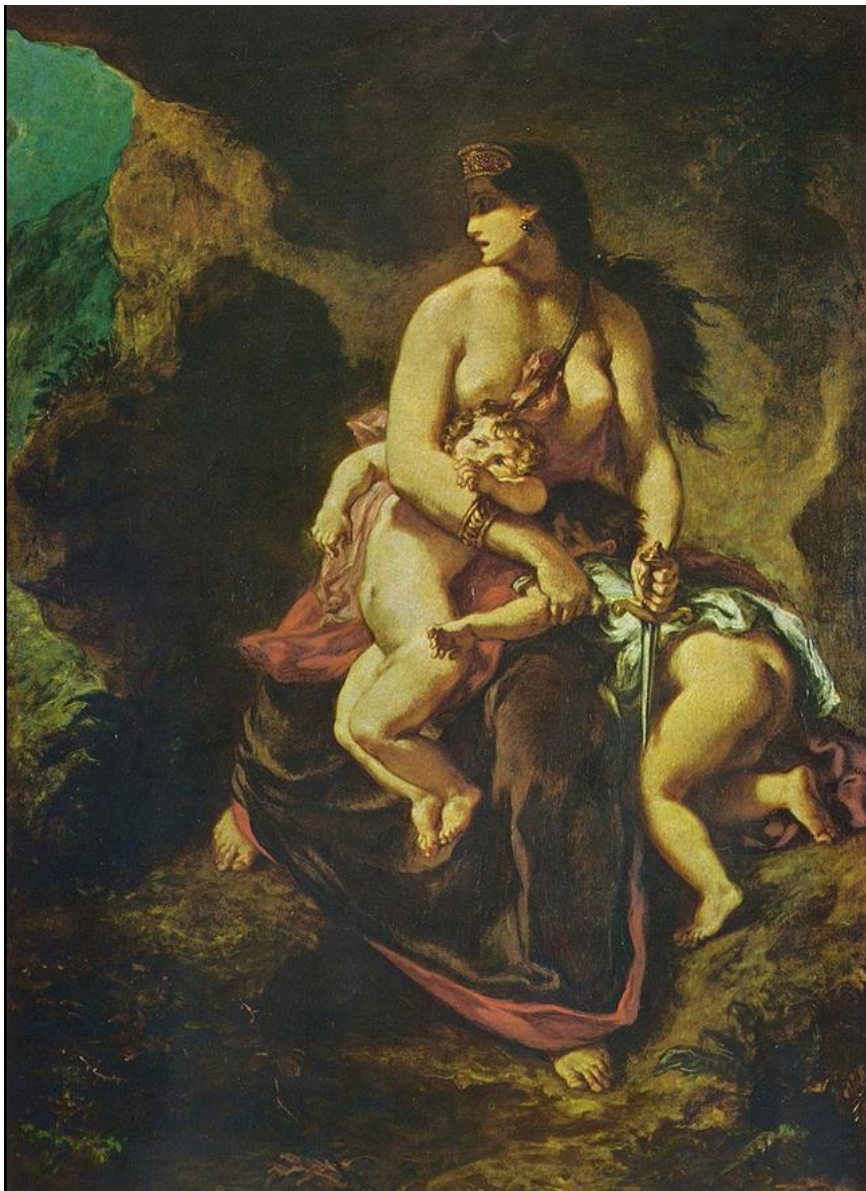
R. Boyvin podľa L. Thiryho: Medea obetuje čierneho barana Hebe a Hecate, aby omladila Jásonovho otca (rytina z cyklu Príbeh Jásona a zlatého rúna, 1563)

A. Coypel: Medea (17.-18.st.)

Ch.-A. Coypel: Medea (dessin aux trois crayons, 18.st.)

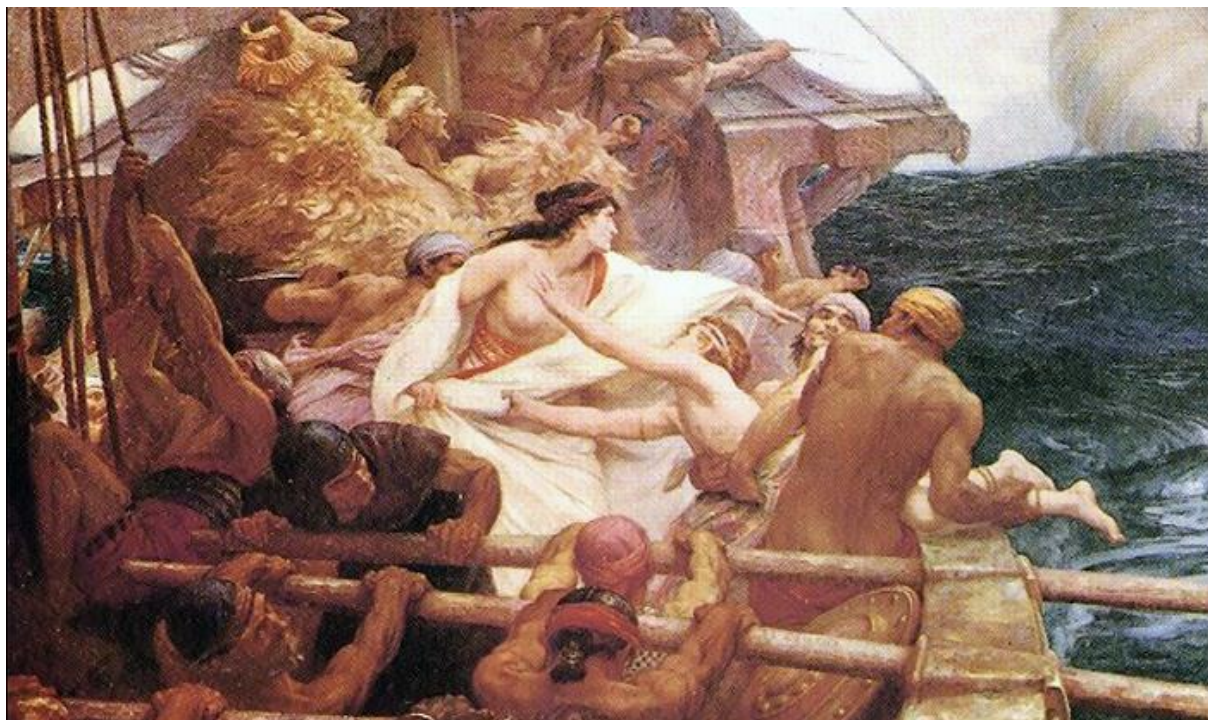
E. Delacroix: Medea (1862)

W. W. Story: Medea (1868)

G. Moreau: Jáson a Medea (1865)

H. J. Draper: Medea hárže cez palubu lode Argo Apsyrtu (1904)

F. Sandys: Čarodejka Medea (19.st.)

Médebu - keltská bohyňa; pozri *keltská mytológia*

Keltská bohyňa Médebu (kotlík z Gundestrupu, 2.-1.st.pr.Kr.)

medenka - Smith: alternatívnymi názvami sú *verdigris*, *plísta*, *zeleň van Dyckova*, *horská zeleň*

www: historické termíny sú *krunšpát*, *aegruca*, *aerugo*, *aes viride*

1.zásaditý octan meďnatý (zrejme chemické zloženie *zeleného kvetu*)
2.syntetické farbivo vyrábané z medenky, zásaditý uhličitan meďnatý; zelenomodrý pigment ostrého tónu (pozri *zeleň*); veľmi reaktívny a nestály pigment, ktorý tmavne pri styku so sirovodíkom; v stredoveku pre spôsob získavania nazývaný *zelený kvet* alebo *viride graecum*; obľúbený v stredovekej *malbe knižnej a tabuľovej*; používaný na prípravu zelených *lazúr*; pigment obľúbený najmä v zmiešanej technike: pozri *kombinované techniky*, *kombinované metódy malby*
3.*verde antico*, zelenkavý medený povlak na bronzových sochách, vzniknutý oxidáciou; napodobňovaný *patinami* na sadrových, *štukových* a bronzových sochách roztokom medi, chloridu amonného a vody; pozri *bronz*

Smith: *farbivo organické*; chemicky chlorovaný ftalocyanin medi (zásaditý octan meďnatý); v indexe farieb pod názvom Pigmentová zeleň 7; jasno modrozelená farba; *opacita*: priehľadná; *farba olejová*, *akvarelová*, *akryl*; špeciálne typy žiadané často pre optimálny vývoj farby vo vodnom prostredí; stála do 150 stupňov Celzia, stála voči väčšine chemikálií; vyrobená 1935; pripravuje sa chlorovaním ftalocyaninu medi za katalytických podmienok; žltý odtieň (PG 36 = Pigmentová žltá 36, pozri *zinková žltá*) sa získava nahradením chloru bromom

medenka ušľachtilá - pozri *patina*

www: historický termín *aerugo nobilis*

méden agan - gréc. – „ničoho priveľa“; nápis na Apolónovom chráme v Delfách